

Garmen Tabor kostümeerijast teatrijuhiks

Nii näitlejale kui ka juhile pole kõige tähtsam enesekindlus, vaid eneseusaldus. Nii arvab Viljandi teatrit juhtima asunud Garmen Tabor. Uuele ametile lisab vastutusrikkast tõi, et Ugalal algab kohe sajas hooaeg.

Garmen (51) sobib teatrijuhiks nagu valatult.

Pole kahtlustki. Naise enesekindel pilk pole sugugi ette manatud, vaid sügava sisemise jõu väljendus, mille taha peituvad aastakümneid kestnud kogemused, veendumused ja teha tahtmine. Ta tunneb ju teatritööd lausa rohujuure tasandilt.

Vahemaal pole tähtsust

Kuigi Garmen õppis läinud sajandi 80ndate teisel poolel pedagoogilises instituudis aastakese raamatukogundust, tõmbas teater teda lausa hoomamatu jõuga. Seetõttu ei öelnud ta toona ära isegi tagasihoidlikust Rakvere teatri riietur-kostümeerija kohast. Praegu on sel jõulisel naturil ette näidata kaks kultuurialast kõrgharidust kinnitavat diplomit, töö näitleja, lavastaja, kirjandusala juhataja, [rahvusooper Estonia](#) näitejuhi ning Tartu ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia õppejõu jaetenduskunstide osakonnajuhatajana. Ja muidugi aastakümneid kestnud Annemai roll eestlaste kultussarjas «Õnne 13».

«Annemai on muust tööst hoopis kõrvalseisev ja eraldi nähtus,» tunnustab Garmen ja lisab, et seriaali tehakse rõõmsalt edasi, sest rahvusringhääling aktsepteerib vaatajate nõudlust.

Kui Annemai ajab omi asju kusagil olematus Morna linnas, siis Viljandit võib Garmen kolmandaks kodulinnaks pidada küll. Rakveres sündinud ja Tallinnas elanudtöötanud naisele sai Viljandist sel sügisel uus töö- ja elukoht. Muidu poleks ju 101 inimesest koosnevat tundlikku kollektiivi võimalik juhtida. Ja ärge saage nüüd valesti aru - Tallinna linnateatri näitleja ja Eesti Televisiooni kultuurisaate

«OP+» juhi Margus Taboriga on Garmen endiselt õnnelikus abielus. Kilomeetrid ei tähenda nutiajastul midagi. Pealegi usub paar ühiselt, et paratamatu füüsilise vahemaa tajumine lisab pikka suhtesse meeldivat värskust.

Saatus näitas teed

Garmen tegutses enne Viljandisse tulekut rahvusooperis näitejuhina ning ameti mahapaneku peapõhjus oli soov Eesti muusikaakadeemia lavakunsti osakonna magistritöö lõpuks ometi valmis kirjutada. Teemaks «[Ooperilaulja kui näitleja](#)».

«Estonia rahvas küsis, kas mul on nüüd loominguline puhkus ja kui kaua see kestab. See kestab siiani,» muigab naine. «Sain sealt magistritöö kirjutamiseks tõesti suurepärase materjali ja tutvusin

Naisteleht

11.09.2019 00:00

Verni Leivak

101000

1,4,5,6,7

Rahvusooper Estonia

Estonia teater

Ooper

Muusikal

fantastiliste inimestega. See kõik oli tohutult väärtuslik.»

Võib-olla suunaski saatuse sõrm Garmeni aastateks Viljandisse. Igatahes nii juhtus. Samal päeval, mil ta rahvusooperi juhile lahkumisavalduse esitas, helistati Viljandi kultuuriakadeemiast ja pakuti tööd lavakõne õppejõuna. Lisati, et ettepaneku üle kaua juurelda ei saa, sest konkurss lõppeb paari päeva pärast.

«Leidsin, et olen nüüd tänu kraadile teatrikunstis ja -pedagoogikas kõrgesti haritud. Järelikult tuleb ühiskonnale midagi tagasi anda. Eks proovin nüüd õpetamise kunsti,» meenutab Garmen.

Väikelinn tervitas pealinnast tulijat igati hoogsalt. Ei läinud kaua, kui Garmeni kunagisest

15. lennu kursusejuhendajast Kalju Komissarovist sai kolleeg.

Üsna pea tuli ettepanek hakata juhtima kogu etenduskunsti osakonda.

«Üllatusin väga. Kuidas nii. Ma pole siin ju õieti olnudki? Liati ei teadnud ma väga hästi, kuidas siinne süsteem toimib. Tallinna ja Viljandi vahe on ikkagi päris suur,» nendib Garmen. Nüüdseks on seis aga tema sõnul paranenud ja Viljandi palju paremini pildil. Maalilise väikelinna kõrval jõudis Garmen õppejõud ollaka Tartu ülikoolis. Kui Viljandis õpetas naine lavakõnet tulevastele näitlejatele, siis Tartus moodustasid mitme semestri jooksul auditooriumi isegi professorid, kes vajasisid eneseväljenduses lisateadmisi.

Noorem poeg samal teel

Hariduspõllu kündmine, teiste õpetamine ja enda sidumine Viljandiga poleks mõistagi kõne alla tulnud, kui lapsed oleksid väikesed olnud. Sarnaselt vanematega on õnneks nemadki vanemaks saanud.

Georg-Johannes (30) tegutseb meediaagentuuris Carat kliendisuhete juhina, Theodor (22) tundub astuvat vanemate jälgedes. Kui mullu asus Theodor Viljandi kultuuriakadeemia etenduskunsti osakonnas valguskujundust tudeerima, siis tänavu alustas ta õpetatavate teatrikunsti programmis.

Garmen tunnistab, et sai poja kandideerimisest teada alles vastuvõetavate nimekirja uurides. «Tundub, et oled kasvatanud inimese, ja tundub, et ka näitleja, ütlesid kolleegid. Nii et las õpib. Sissesaamine on üks, aga näitlejaõppega kaasnev pingeline töö ja sealt edaspidiste hüpote tegemine hoopis teine asi.»

Rõõmu valmistab aga see, et nüüd, mil Garmenist sai Ugala juht, tulevad paljud ütleva: «Küll isa rõõmustaks su üle.» Oli ju Garmeni isa Georg Suurmets legendaarne Virumaa kolhoosiesimees.

«On räägitud geenidest ja kõigest sellest, aga ma tõesti nägin, kuidas isa asju visioneeris. Ta oli mõningais asjus vägagi julge, tundis ning juhatas inimesi. Ja mis see juhtimine muud on kui inimeste teenimine. Seda olen alati öelnud.»

Otsustav muusikal Kuigi Ugalale uue juhi leidmiseks korraldati konkurss, tehti osalemiskutse Garmenile otse. Õigupoolest hakati vaikseid jutte sinnapoole veeretama juba mullu sügisel. Siis teatasid endine juht Kristiina Alliksaar ja kunstiline juht Ott Aardam, et nemad enam ei jätka.

«Mul lõi see jutt silmad suhteliselt suureks,» sõnab värske teatrijuht, «aga leidsin, et ju siis on midagi kunagi sümpaatselt tehtud, kui selle peale üldse tuld. Ometi tekkis tunne, et mind nagu veetaks siia majja sisse. Et toimub midagi väljaspool mind ja minu otsuseid. Öeldakse ju, et inimene planeerib ja mõtleb, aga jumal naerab,» mõtiskleb näitlejanna.

Jõulude ajal, kui Ugala elas muusikali «Once» esietendumise rütmis, vigastas ühes Estonia teatri etenduses kaasa löönud Terje Pennie jalga. Muusikali esietenduseni jäi viis päeva ja vajati kiiresti asendajat.

«Selles muusikalis oli aga tingimuseks, et kõik, kes pilli mängivad, teevad ka rolli. Kogu Eestist hakati otsima, kes esitaks Emana ühe tšehhikeelse monoloogi ja mängiks akordionit. Selgus, et otsitav olin mina,» muigab Garmen, kes polnud viimased kaks aastat pilli kättegi võtnud. Ent otsustas väljakutsega ikkagi silmitsi seista. Ja teatas enne jõulupühi kodustele, et selle ajani, kui tal monoloog ja akordionimäng selge pole, pole ka mõtet teda koju oodata.

Samal ajal sai täis teatrijuhi konkursile esitatavate avalduste tähtaeg. Garmen mäletab, kuidas ta veel konkursi lõpu eelõhtul talviselt kauni Ugala ümber jalutas ning otsustas ikkagi konkursil osalemisest loobuda. Küll leitakse keegi teine. «Ent mulle justkui anti seda teatrit nii seest- kui ka väljastpoolt näha,» nendib ta, et kellegi suunav käsi oli justkui mängus.

Usalduseta ei saa Garmeni sõnul soostus ta juhikoha vastu võtma, sest veendus muusikali ettevalmistamise ajal, kui ühtehoidvalt ja südamlikult trupis üksteisesse suhtutakse. «Ma olen meeskonnamängija. Ütlesin ka hooaja avakoosolekul, et hea teater on see, kus on meeskonnatöö, aga väga hea teater on see, kus on usaldus. Teatrit teistmoodi ei tee. Üldse,» on tema ilme täis otsustavust.

Jah, teatrijuht ei saa töökohustuste edukaks täitmiseks alati mõnus ja naerata olla, kuid see kuulub ameti juurde. Loomulikult vastutab Garmen enda sõnul nüüd kõige asutuses toimuva eest, kuid peab selles oluliseks ka oma paarilist, loomingulist juhti, kelleks nüüdsest on Tanel Jonas. «Ta on täis tahtmist ja oma kutselisel teekonnal selleks ametiks valmis,» teab naine.

Huvitav, kas pole? Ugala endine juht Kristiina Alliksaar siirdus Viljandist Tartusse, et seal Vanemuise eest hoolt kanda, samal ajal meelitas Garmen Vanemuise ridadesse kuulunud näitleja Tanel Jonase Ugala loominguliseks juhiks.

«Jah!» kinnitab Garmen üle meelitamise fakti. «Mul on selle üle väga hea meel!»

Ei onupojapoliitikale!

Koosolekute läbiviimine ja nendel osalemine, lepingute ja kokkulepete sõlmimine, suure maja haldamine, eelarvete koostamine - see on vaid osa teatrijuhi tööülesannetest. Muidugi peab Garmen hoolitsema ka selle eest, et Ugala oleks meediaski nähtaval ning publiku teatri üles leiaks. No õnneks on naisel tänu abikaasale vähemasti kultuurisaates «OP+» käpp sees.

«Kuidas öelda,» imestab Garmen sellise rõhuasetuse üle. «Üldiselt armastan ma igal pool selgeid suhteid. Juba siis, kui teatrisse tulin, küsis trupp, kas Margus tuleb ka - sest keskealisi mehi vajatakse ju kah etendustes. Ütlesin kohe rangelt vastuseks, et see on loomingujuhi pädevuses. Ma tõi kohe ei salli onupojapoliitikat. Põhimõtteliselt ei meeldi mulle sellised asjad.» Kui aga värskelt teatrijuhilt pärida, millega ta end viimaste kuude jooksul üllatada on suutnud, jääb ta viivuks mõttesse.

«Tuleb ikkagi välja, et oskan ja suudan aega planeerida,» kostab ta siis. «Ja on küsimusi, mille olemasolu ma aimasin ja millega olen kiiresti hakkama saanud. Ent kindlasti ootavad tõsisemad küsimused alles ees. Olen aru saanud, et enesekindlus ja -usaldus on huvitavad mõisted. Ka näitlejana. Enesekindlus ei pruugi aidata. Aga mis võib aidata ja mida näitleja tõesti vajab, on eneseusaldus. See on ka juhi üks vajadustest.»

"«Annemai on muust tööst hoopis kõrvalseisev nähtus.»"

"«Öeldakse ju, et inimene planeerib ja mõtleb, aga jumal naerab.»"

UGALA SAJAS HOOAEG

Teatri juubelihooaeg kuulutatakse avatuks 14. septembril Ugala suures saalis esietenduva tükiga «Saja-aastane, kes hüppas aknast alla ja kadus». Ringo Ramuli lavastuses lööb kaasa peaaegu kogu trupp.

Esietendusele järgneb suur hooaja avapidu, kus teiste seas esineb ansambel Mahavok ja paljude teiste DJ-de hulgas keerutab plaate Ugala grand old lady Luule Komissarov.

Teatri sajandaks sünnipäevaks 6. jaanuaril 2020 tähistatakse Ott Karulini raamat Ugalast. Siis peetakse ka teatritöötajate ja -sõprade suurt pidu. Hoopis suurem koosviibimine koos kõigi Eesti teatritega saab teoks 31. mail.

Muidugi ei saa jätta mainimata, et ka veebruaris peetav presidendi vastuvõtt toimub seekord Ugalas,

KOGEMUSED MAKSAVAD; Olen teatris üle 30 aasta olnud, kui summa summarum ka õppeajad sisse arvata,» ütleb Ugala uus juht Garmen Tabor. «Alustasin ju riieturina Rakvere teatris ja

õppeaeg ülikooliski läks tööraamatusse sisse. Vaatasin imestusega, et mul on staaži 32 aastat!» ! SIIT SAI KÕIK ALGUSE: «Pension Schöller ehk Kui onu käis hullumajas» oli asutatava teatri- ja kunstiühingu Ugala esimene ülesastumine 5. jaanuaril 1920. Tükk tuli ettekandele Koidu näitelaval kell kaheksa õhtul. Pärast seda olid kavas tants ja rahvamängud. Schölleri rollis esines Jaan Altleis. Garmen osutab ajaloolise etenduse afišile keldrikorrusel asuvas Schölleri toas. LINNAD EI LAHUTA: Garmen sõnab sügava austusega, et on abikaasa Margusele võimaluse eest ennast teostada äärmiselt tänulik: «Aga ega see mu ringilendamine ühest Eesti linnast teise ole ju esimest korda. Olen olnud ka Kuressaare linnateatri uuesti käimalükkamise juures.» TEATRI TANDEM: Teatrijuht Garmen Tabor ja Vanemuisest üle meelitatud loomejuht Tanel Jonas. Kahekesi ollakse kõva tahtmist täis. TULGE TEATRISSE: Ugala sajanda aastapäeva üritustega tehakse algust juba sel nädalavahetusel!

FOTOD: KENNO SOO, TEET MALSROOS, HEIGO TEDER

Verni Leivak